

Schijnbare verkeerdheden van minder gewicht; die door de publieke opinie dan ook niet zoo hard worden afgekeurd; en waar geen strafrechter of politie zich in mengen zal; maar die we toch voor God en onse conscientie zeer wel weten dat niet mogen.

Het zijn zonden die volstrekt niet met één naam te noemen zijn, maar die zich elk oogenblik in ons leven verzoekend aan ons voordoen; zonden van kleine onwaarheid; zonden van kleine oneerlijkheid; zonden van kleine zelfzucht; zonden van kleine zinnelijkheid; zonden van kleine wankelmoedigheid; zonden van kleine liefdeloosheid; soms ook wel grotere afmetingen aannemende, maar die zich toch in het dagelijksch leven niet op breede paden verliezen.

Staan we nu tegenover deze zonden gewaard en wakende zooals we tegenover onzen vijand staan?

De Heere eischt van ons dat we tegen de zonden zullen strijden. Niet slechts dat we ze mijden, maar dat we er den strijd tegen aandoen, maar dat we bij manier van een schermutseling of van een spiegelgevecht, maar echt meenen. Een strijd zooals Paulus het uitdrukt, waarin tegenstand moet geboden ten bloede toe.

En vraagt ge, welke zonden de apostel daarbij op het oog heeft? Of hij bedoelt een strijd tegen gruwzame boosheden? Lees het dan maar in wat aan zijn vermaan voorafgaat. Neen, dan bedoelt hij juist «de zonde, die u lichtelijk omringt» en die ge als «uw last» in het leven meedraagt. Juist «de zonde, die u lichtelijk omringt» en die ge als «uw last» in het leven meedraagt. Juist «de zonde, die u lichtelijk omringt» en die ge als «uw last» in het leven meedraagt.

En nu is dit ons ongeluk, dat we van nature in steen van zulke zonden te haren en voor vijand te houden, er op voet van vrede mee leven; ze bij ons laten inwonen; er een soort verdrag mee aangaan; ja, wat het ergst en het slechtst is, er ons toe aangetrokken gevoelen.

Vergeet toch niet, met vergoeljing voor deze kleine zonden, met oogluiking voor deze gewone verkeerdheden, is het leven zooveel gemakkelijker. Ge spaart er u zooveel moeite en onangenaamheid door. Ge kunt met die soort zonden zooveel goedpraten, zooveel bedekken, zooveel door de maats laten gaan. Ge behoeft dan niet op alle slakken zout te leggen, en kunt u zooveel veroorloven, wat u anders ontzegd zou zijn.

De wereld ligt nu eenmaal in het booze, en in deze booze wereld is met een halve moraal zooveel verder te komen dan met de dege moraal van uw conscientie, en de nog zooveel strengere moraal van Gods Woord.

En wat nog verder gaat, heel wat van deze kleine zonden trekken ons persoonlijk aan. Die soort zonden bedoel ik, waarmee de mensch toegeeft aan zijn traagheid, aan zijn slordigheid, aan zijn ijdelheid, aan zijn zinnelijkheid en aan de inbeddingen van zijn eigen ik.

Dan toch wordt de zonde niet maar geduld, omdat tegenstaant van de zonde ons onaangenaamheden zou berokkenen, maar dan zoeken we zelf zulk een zonde als onzen bondgenoot.

Van strijd is dan niet alleen geen sprake, maar we mogen zulk een zonde gaarne, en ze wordt door ons welkom geheeten, als een middel om aan onzen hartstocht, aan onze verkeerde neiging, aan onze zinnelijkheid of aan onzen wereldin te voldoen.

En dat, helaas, niet enkel onder hen die van verre staan; maar evenveel onder hen, die den naam des Heeren belijden.

Vergis u toch niet; met u te bekeeren, schudt ge volstrekt niet openen u oude natuur uit. Ja, voor zooveel ge met Christus door het geloof vereenigd zijt, voor zooveel haat ge de zonde, maar ook slechts voor zover.

En waar ge als belijder van den Heere zijn levenskracht nog buiten een deel van uw karakter en uw leven hebt gehouden, ligt ge voor dat deel van uw karakter en voor dat deel van uw leven, nog geheel en precies zoo in de natuurlijke verkeerdheid als eertijds.

Wel ontwaakte er in u dan een lust, om naar alle Gods geboden te leven, maar de kracht van elk geboefde slechts in zoverre hij u gehoorzaamende genade, als ge door het geloof u met den Christus vereenigd hebt.

Doch nu komt dan ook het apostolisch woord u over zulk een toestand van uw hart en zulk een ligging van uw ziele, hard en scherp bestraffen, en u aanzeggen, dat ge misgaat en misdoet, zoolang ge niet juist ook tegen die zonde den strijd, den bittersten strijd, aanbindt.

En wie dat eens ondernam en aandorst, o, die merkt het wel spoedig bij ervaring, hoe juist zulk een strijd tegen die vergoeljkende zonde, voor het vleesch hard en voor het bloed boos is.

Strijden tegen eergerlijke, openbare, algemeen verfoede zonden is onvergelyklijk veel lichter; want die grove schrikkelijke zonden treden, o, zoo zelden voor ons in den vorm van een verzoeking, en veel meer in de gestalte van een aanwinsting. En als ge aangevochten wordt, dan strijdt ge vanzelf en in het wapen in uw hand er ge er om denikt.

Maar heel anders wordt het als we tegen verzoekende zonden den strijd hebben op te nemen; en vooral zoo die verzoekende zonden de huisvrienden van ons hart werden.

Dan toch grijpt breuke met zulk een zonde heel onze persoon, en heel onze levensgevoelens aan. Dan ligt er zooveel in het verleden, dat een koerde om onzen arm woude en ons terugkeer op het eenmaal ingeslagen pad belet.

Dan vallen we eer we het weten, en zijn verwonnen eer nog het denkbeeld van weerstand bij ons opkwam.

En vandaar dat zoo weinigen, ook onder de Christenen, dien harden strijd aandorsten, of ook waar ze dien aandorsten, volhielden.

En toch, het moet.

Gods Woord laat u geen uitweg, en voor niemand en voor niet één zonde geldt een verontschuldiging.

Heilig, heilig is de Heere, en Hij is te rein van oogen, dan dat Hij u kwade zou kunnen aanzien, zonder tegen uw ziele te toornen.

En daarom, vermag niet, en stel niet uit, maar neem ook gij dien strijd met ernst op, en bid om genade, om genade voor genade, om het zwaard niet af te leggen, eer ge uit dien strijd als verwinnaar weerkert.

Maar dan ook dien strijd bij de uitgangen uw harten begonnen.

Daar uit die vulle bron in ons komt het kwade voort. Van daar klimmen ze op in onze overleggingen, mengen ze zich in onze gedachten, sluipen ze in ons woord, gaan ze in onze ziel, en overmeesteren ze ons, eer we er op verdacht zijn.

Maar worden ze bij de eerste opwelling weerstaan; vinden ze u vaakzaam zoodra ze ook maar even den boezen kop uit het hart opsteken; en laat ge niet toe, dat ze ook maar een seconde in uw overleggingen post vatten, dan is haar kracht gebroken en uw kracht gesterkt. U is genade geschied.

En Hij, uit wien die genade u toevloede, zal met en voor u strijden, en door Zijn ontferming is uw overwinning zeker.

Amsterdam, 7 Sept. 1888.

De houding dit jaar door de Haagsche Synode aangenomen, toont, hoezeer het kwade beginsel in dit college allengs tot consequente ontwikkeling begint te komen.

Eertijds was dit college een log en loom lichaam. Er zat stuur noch vaart noch gang in. Het tobde en schommelde en slingerde her en derwaarts. Niet-spreken en niets-doen was de leus zijner jevenswijze geworden.

Dit vond daarin zijn oorzaak, dat deze Synode, hoewel hiërarchisch in den wortel, toch het pit en de kracht miste, om haar eigen heilloos beginsel tot uiting te brengen.

Of liever het beginsel werkte wel door, want een beginsel werkt, ook al slaapt het, maar toch ontbrak er ten eenemale die bewuste liefde voor haar beginsel, die er de ontwikkeling van activeert.

Men was nog te nobel, men bezat nog te veel eergevoel, de billijkheden prikkelden de conscientie nog, en deswege schaamde men zich nog, om in een zich noemende Gereformeerde kerk met zekere geestdrift en doortastendheid voor zijn hiërarchischen geest uit te komen.

Maar thans is dit anders geworden.

Dank zij de gebeurtenissen der beide laatste jaren, heeft de Haagsche Synode thans aan alle edeler aandrifft het zwijgen opgelegd, alle schaamte van zich gedaan, en den droeven moed gegrepen om van nu voortaan, zich van haar zondig ideaal bewust, zonder schroom of aarzeling op de verwerkelijking van dit schuldige ideaal aan te sturen.

Tot dusverre bedoelde de geest, die in het Synodaal genootschap blaast, stil de oude Gereformeerde kerken te gebruiken, om den nieuwerwetschen tijdgeest onder het volk voort te planten, maar toch begreep men dat men een kerk niet openlijk en officieel van karakter kon doen veranderen, en liet alles blauw-blauw. Wel maakte men vrij baan voor het ongelooft en dwarsboomde het rechtzinnig element, maar den gevel van het huis liet men voor wat die was.

Het heette nog altoos de kerk van de Drie Formulieren van eenigheid. Een doode letter blijven moesten ze, maar toch bleven ze de wimpel van het schip.

Thans echter volgt de Synodale geest een andere tactiek.

Men maakt thans van zijn plannen geen geheim meer, en noch aan denouden wimpel noch aan de oude traditie stoort men zich.

Vandaar dat heel de strijd tegen het Modernisme plotseling door de Ethischen en Irenischen gestaakt is, en dat de Modernen omgekeerd over heel de linie het graven van hun mijnen opgaven, terwijl de Methodistische en Calvinistische elementen ponden watten besteld hebben, om zich en der gemeente in het oor te stoppen, en te doen alsof men niets merkt.

Immers, met openlijke aankondiging van zijn toelg, stuurt men thans recht op zijn doel af, en dat doel is, dat de kerk als kerk thans numero één in de schatting der «vogelen van allerlei pluimage» moet worden.

Of de eere Christi vertreden wordt, wel jammer, maar te overkomen. Of de Heilige Schrift aan de gemeente ontzinkt, wel een teleurstelling, maar geen levensgevaar. Of de belijdenis ontzinkt wordt, wel een streep door de rekening, maar geen zaak om er hartzeer over te hebben. Of tal van medebelijders mishandeld worden, wel niet zeer broederlijk noch Christelijk, maar .... een adlerating, gelijk de Geselschap het eens in ijsige koelheid uitdrukte, kan soms heilzaam werken. Slechts één ding is er, waar alles mee verloren zou zijn, bijaldien namelijk het kerkgenootschap als éénheid schade leed.

Aan dat Genootschap hangt meer dan aan de eere Christi, aan Gods Woord, aan der vaderen Belijdenis en aan de broederlijke liefde. Zonder dat Genootschap, als kerk betiteld, is men weg, met dat Genootschap, als kerk gedacht, is de toekomst verzekerd.

En daarom het kostte wat het kostte, die «kerk», die aanbiddelijke heiligheid, die rijke bezitster, die uitdeeler van miljoenen schats, moest gehandhaafd.

En nu dat maar gelukt is, en die «kerk» weer door den arm der Overheid en den stok van den politieagent gesteund wordt, nu haalt al wie den Synodalen geest indrinkt, weer ruimer adem. Nu geen nood!

In die schitterende gedachte van het één kerkgenootschap gaat thans ook aller liefde en aller geestdrift, aller actie en moedbe-toon op.

Naar beginselen vraagt niemand in dezen heiligen kring meer. Broeder Knappert en Broeder Gunning, Broeder Deetman en Broeder Berlage, Broeder Koch en Broeder Segers, het is alles verzoend.

Tot op 1886 bestond er tusschen deze heeren geloofsverschil.

Maar thans niet meer.

Want waar ze ook nog in uiteenloopen, ze hebben thans allen aan één gemeenschappelijk geloofsartikel gesmeed. Immers aan gelooven ze nu in de heilige Synodale, kwansuis nationale Genootschapskerk.

Het geloof in dit nieuw gesmeed artikel

beheerscht geheel hun zienwijs, bealst over aller houding, wijst een ieder in den kring zijn standpunt aan.

Zelfs het besef en gevoel van oneens te zijn weck. Men is het thans eens, en merkt aan aller oogopslag, dat het onderling verkeer tusschen Modernen, Groningers, Ethischen, Irenischen en would be Gereformeerden is teruggekeerd.

Wie maar meedoet is welkom. Welkom in den heiligen kring al wie voor deze Diana der Eleziërs offert.

Denk ook eens, de Overheid, het Grootboek, de Rechtbank, de Politie, Uilen-spiegel, het Handelsblad, kortom alles doet aan de bewierooking der één heilige Synodale, hiërarchische nationale kerk mee.

Verbeeld u dan ook eens, wat indruk het maakte, toen tengevolge van Dr. Van Ronkels volslagen mislukte campagne, in den hoogen kring van dit alleenzigmakend Genootschap de vraag aan de orde kwam, hoe de kerkregering met de kerkleer in overeenstemming te brengen.

Om van te gieren.

«Of wat dacht ge, dat we thans, op het hoogtepunt onzer glorie, nu heel de wereld op onze hand is, en de achtergebleven Gereformeerden niet meer klikken of kirren durven, dat we nu, u ten believe, het fundament van ons heilig huis zouden los-wrikken!»

Neen, dan zal men het dezen achtergebleven anders leeren.

Voor de lieden, die pal voor hun beginsel stonden en den moed hunner overtuiging hadden, is men niet geweken. En nu zou men voor deze verslagen uit den weg treden! Voor deze lieden, die in het hachlijst oogenblik getoond hebben, dat ze zich desnoods alles gevallen laten! Voor deze parastrijders, die loopen gaan, als de eerste kogel door de lucht snort!

Neen, voorwaar, met wat element of richting men voortaan in deren Synodalen kring ook rekent, stellig met deze Gereformeerde «schutterij» niet meer.

Deze schutterij gebruikt het Synodalisme, als ze achter een veilige borstwering opgesteld, mee wil vuren op de mannen die de Doleantie aandorsten. Ook gebruikt men ze nog om een minder ontwaakt deel der gemeente zand in de oogen te strooien. Maar iets om haar doen of laten, zich aan haar storen, of zelfs luisteren naar haar adviezen, dat nooit meer.

Daarvoor is de tijd voorbij.

Praten, klagen, meesmuilen en morren mogen deze Gereformeerde «schutters» zooveel als ze willen, maar de Synode gaat zonder hen en buiten hen door.

Voor hen is alle Synodale respect ingeboet.

Ze hebben geen crediet meer.

En komt dan uit een anderen hoek Gunning met een voorstel aandragen, om de «kerk» weer presbyteriaal te maken, natuurlijk, dan houdt men zich anders. Dan luistert men welstaanshalve. Ook phantastieën kunnen soms den geest bekoren.

Maar toch, dan herinnert ieder zich, dat het Gunning was die sprak. De weelderige denker. De man der utopieën. Die met zijn kaleidoskoop nu reeds een reeks van jaren allerlei schoone kleurverbindingen voor uw oog tooverde. En dies weet men, dat straks met een klein tikje aan den kaleidoskoop heel de zaak weer anders komt te staan.

Dus neemt niemand het in ernst op. Zijn voorstel is een episode, die straks uit heeft.

Een vertooning van ideeën, waarvan men weet dat ze bij Gunning zelf nooit verder dan ideeën komen zullen.

Gunning zet toch niet door. Hij is geen man van actie.

En zoo hoort men hem aan. Een oogenblik gunt men zich het genot om onder den indruk zijner rijke taal te komen.

Tot het dan eindelijk lang genoeg is, en de Praeses voelt, dat men nu weer tot de zaken moet komen.

En dan wordt er gestemd, en gaat natuurlijk met zoogepd als algemeene stemmen heel dat phantastisch voorstel van de tafel.

Verbeeld u, een op en top hiërarchische Synode zou misvelijk en onnooel weg zich den presbyterialen strop om den hals halen.

Neen, dan heeft men zich een ander en een beter ideaal gekozen, dat uit Doetinchem naar Utrecht toog, en daar allengs pasklaar is gemaakt.

Wat men doen zal is dit.

Men zal de Modernen rustig laten uitspreken.

Men zal de Groningers, ze al beduimelend, ongemerkt in Ethischen van de linkerzij omtoveren.

De Gereformeerde «schutterij», die nog achterbleef, zal men door het Neo-Kohli-bruggianisme tot een lijdelijke massa zonder verkracht of pit laten verweken.

En dan zal men niet de kerkregering naar de kerkleer, maar heel omgekeerd de kerkleer naar de kerkregering veranderen. Dan gaan eindelijk, eindelijk die gehate Drie Formulieren van eenigheid weg.

En dan komt er een herziene Confessie. Een net met achtduims mazen, waar alle visch door kan zwemmen.

En dan zal eindelijk de triomf volkomen zijn.

De nederlaag van Dordt ganschelijk gewroken, en heel de zuurdeesem van Paulus, van Augustinus, van Calvijn onherroepelijk uitgezuiverd.

Lezer, wat dunkt u van zoo verbijsterd ideaal?

Door de Synode der Chr. Geref. kerk, te Assen vergaderd, is aan de voorloopige Synode der Ned. Geref. kerken te Utrecht, in juli aamgekomen, dit navolgend schriftelijk bericht:

SYNODE DER CHRIST. GEREK. Kerk. Vergaderd te Assen, Augustus 1888.

Met één Bijlage.

AAN

DE VOORLOOPIGE SYNODE DER NED. GEREK. KERKEN.

Gefielde Broeders in onzen Heere Jesus Christus,

De Synode der Christ. Geref. Kerk in Nederland, welke den 14 Aug. j.l. te Assen hare vergadering opende, heeft met levendige belangstelling kennis genomen van het broederlijk en liefdevol schrijven, door de Voorloopige Synode van Ned. Geref. Kerken te Utrecht tot haar gericht.

Met gespannen verwachting werd deze Synode door heel de Christ. Geref. Kerk te gemoet gezien en verbeeld Van het oogenblik af, dat in 1886 de reformatie der Kerken door U werd ter hand genomen, waren ons aller oogen met meer dan gewone belangstelling op Uwe worsteling geslagen. Uwe geschiedenis in de laatste twee jaren hebben we niet slechts uit de verte aanschouwde, maar ook als gold het ons zelve, ten deele mede doordleefde. En toen Gij, terstond nadat Uwe Kerken aan den valschen band van het Ned. Herv. Genootschap ontkomen waren, krachtig op vereeniging van alle Gereformeerden in den lande begont aan te dringen en pogingen daartoe aan te wenden, toen heeft dat plichtveraan en dat broederwoord niet slechts gesproken tot aller conscientie, maar gaf het uitdrukking ook aan eene bede, die ons op den bodem der ziele lag.

Het vraagstuk der vereeniging werd dan ook door heel onze Kerk heen op alle mindere en meerdere vergaderingen aan de orde gesteld. De vraag, welke ons hier werd voorgelegd, deed tal van belangrijke zaken wijken. Het machtig en aangrijpend woord, dat Gij in Uw schrijven tot ons desdt uitgaan, heeft de plichtmatigheid der vereeniging ons nog sterker op de ziel gebonden. En de Synode, onder deze indrukken aamgekomen, heeft de desbetreffende voorstellen der provincien het eerst en vóór alle andere zaken in behandeling genomen.

Hoe kon het ook anders, Broeders? Toen de Vaderen der scheiding van 1834 in gehoorzaamheid aan Gods Woord en in overeenstemming met onze Belijdenis (art. 27-29) de gemeenschap verbraken met het Ned. Herv. Kerkgenootschap, bleven zij een innigen band aan de achterblijvende Broeders gevoelen en volhardden zij in het streven naar kerkelijke eenheid van alle Gereformeerde belijders in ons vaderland. Door één hunner wordt in de Toespraak en Uitsluiting aan de geloovigen en waer Gereformeerden uitdrukkelijk verklaard: «Wij hebben ons gescheiden, geliefde Land- en Geloofsgenooten, niet van de ware Gereformeerde Kerk, noch van de ware Gereformeerden; integendeel reiken wij die alle bij dezen de broederhand en verzoeken de hunne terug, om te onderhouden de gemeenschap der heiligen, vereenigd door één geloof, door één doop en door één Geest.»

De scheiding van 1834 beoogde juist de openbaring en herstelling der kerkelijke eenheid. Zij had ten doel om de Gereformeerde belijders, die in het Genootschap slechts als een partij konden optreden, kerkelijk weer bijeen te brengen en samen te doen leven.

Wij erkennen, het gescheiden leven sedert 1834 van broeders uit éénzeldde huis droeg het ernstig gevaar in zich, om ons van elkander te vervreemden. Harde woorden werden menigmaal tusschen ons gewisseld. In den kerkelijken strijd stonden wij soms scherp tegenover elkaar. Wij belijden het met schaamte des aangezichts, dat wij niet altijd in den geest der liefde en des ootmoeds tot getrouwheid U hebben vermaand en tot den strijd U hebben aangespoord. Met schuldbelijdenis en in droefenis des harten spreken wij het voor U uit, dat ons voorbeeld, helaas! lang niet altijd U bekoren en tot navolging U nopen kon.

Des te meer danken wij het onzen God, dat Hij onder die wrijving en boting in Uw en ons binnenste het gevoel der broederschap en der liefde heeft bewaard. Het is alleen aan Zijne genade en aan Zijne goede gunste over ons land en volk toe te schrijven, dat dit besef onzer geestelijke eenheid in Christus en onzer historische verwantschap voor versterking is behoeft en telkens weer krachtig tot ontwakning is gekomen. Ja, de strijd zelf, waarin wij dikwijls tegenover elkaar gewikkeld werden, was een bewijs, dat wij gevoelden bijeen te behooren en van elkander niet mochten afstaan, voordat we ook kerkelijk weer samen wendeiden in de paden des rechts. In het toornen zelf werd de hechtheid van den band der liefde openbaar.

Wilt daaraan dan afleiden, Broeders, hoe ons aller oog en hart naar U werd heengegetrokken, toen het in 1886 door de ontfermingen onzes Gods tot een vernieuwde breuke met het Ned. Herv. Kerkgenootschap kwam. Zeker, wij kunnen, maar wij willen het U ook niet verheelen, er was van den aanvang af verschil in beoordeeling over de wijze, waarop de reformatie door U werd ter hand genomen. Gevoelens, meeningen en gedachten liepen onder ons verre uiteen. Maar de reformatische beweging zelf, die in 1836 uitbrak tot bevrijding der Gereformeerde belijders uit een onchristelijk kerkverband, werd door allen als een heuglijk verschijnsel, als een tweede scheiding, als een werk van Gods trouw en barmhartigheid begreep. De bede, heel de geschiedenis onzer scheiding door, uit duizenden lierten ten hemel gezonden: «Brenge, Heer, al uw gevangenen weder!», scheen hare verhooring nabij; en de hope werd bij velen verlevendigd, dat broeders weer zouden samenwonen in eenigheid des geestes.

Met U toch zijn wij vast overtuigd, dat eenheid van Schrift en Belijdenis, van Kerkenorde en Liturgie, van oorsprong en taal, naar het Woord Gods, eenheid van kerkelijk leven ook eischt. Ons is met U de overtuiging gemeen, dat alle gescheiden leven tusschen zonen van hetzelfde huis als zonde geoordeeld is voor God, en dat wij daarom wederzijds niet rusten mogen, eer datgene wat ons vereent, getruimeerd heeft over wat ons scheidt.

Het is dan alsoo, geliefde Broeders, dat wij onder den indruk onzer hooge verantwoordelijkheid voor God en Zijne heilige gemeente de poging om tot vereeniging te komen, welke Gij thans als Synode ons voorstelt, niet alleen met blijdschap hebben opgemerkt, maar ook in ernstige overweging genomen. En al werden nu ook op onze vergadering gewichtige bezwaren te berde gebracht, die niet maar zoo plotseling uit den weg kunnen worden geruimd, toch trad niemand op, die ook maar met één enkel woord de noodzakelijkheid en

de plichtmatigheid der vereeniging bestreed. Zelfs werd Uw voorslag, om eene Deputatie te benoemen, met algemeene stemmen aangenomen; echter hebben wij ons de vrijheid veroorloofd, om het door U voorgestelde vijftal tot een achtal uittebreiden. En zoo is het ons thans tot groote vreugde, U te kunnen mededeelen, dat de Broeders J. van Andel, H. Bavink, H. Beuker, H. de Cock, W. H. Gispens, J. van der Linden, A. Littooy en D. K. Wielenga door de groote meerderheid der vergadering zijn aangewezen om met de vijf Deputaten Uwerzijds en met wie aan dezen mochten worden toegevoegd, over de vereeniging in onderhandeling te treden en indien mogelijk eene Acte van ineenameling te ontwerpen.

Echter kon de Synode daarbij zich niet geheel en al plaatsen op den grondslag, die van de officieuze samensprekingen vroeger met H. H. Docenten der Theol. School gehouden, door U werd overgenomen, en tot onderstelling en uitgangspunt voor de samenkomsten der thans heiderijds benoemde Deputaten werd voorgesteld. Immers was in dien grondslag ook de volledige intrekking en afschaffing van het Reglement van 1869 opgenomen en zonder verdere redeneering van te voren vastgesteld. En ofschoon nu tegen den inhoud van dat Reglement ook binnen onzen eigen kring zeer ernstige bedenkingen bestaan, oordeelde de Synode, dat het niet aanging, dat zij nu reeds principieel tot de intrekking van de erkenning onzer Kerk door den Staat besloot.

Voorts werden op de Synode door onderscheidene afgevaardigden nog twee andere voor de vereeniging allerbelangrijkste zaken ter sprake gebracht, nl. de verhouding waarin de Ned. Geref. Kerken zich achten te staan tot de plaatselijke Gemeenten van het Ned. Herv. Kerkgenootschap en tot alle leden, die met de reformatie niet medegaan; benevens de betrekking die er dient te bestaan tusschen de Kerk en die Inrichting, aan welke zij de opvoeding harer dienaren toebetrouwt. Na langdurige beraadslaging nam de Synode in deze materie een tweetal besluiten, welke wij niet dat in zake het Reglement van 1869 in de hieraan toegevoegde Bijlage ter Uwer kennisbrengen, en die aan de Deputaten van de samenkomst met de afgevaardigden Uwerzijds als het oordeel der Synode worden medegegeven.

Wij erkennen, dat wij hiermede Uw voorslag, gelijk hij daar lag, niet hebben aangenomen. De lijn, waarop wij ons bewegen, is eenigszins anders getrokken, dan door U werd voorgesteld. Toch is de richting, waarin wij wenschen te gaan, geen andere dan naar U en naar alle Gereformeerden in den lande heen. En wij vertrouwen daarom, dat de wijziging in dezen grondslag der samenspreking, die wij aanbrachten, geen beletsel zij voor de samenkomst der Deputaten en geene verhindering voor hun gewichtigen arbeid.

Het mag ons niet verwonderen, Broeders, dat een gescheiden leven en een enigszins verschillende ontwikkelingsgang van meer dan vijftig jaren, hindernissen op onzen weg heeft gelegd, die alleen met ernstigen wil en met een hart, dat van liefde tot de broeders en van begeerte naar vereeniging brandt, kunnen verwijderd worden. Maar wat hebben die enkele tientallen van jaren te beduiden tegenover die machtige historie, welke in vorige eeuwen ons en U gemeenschappelijk is; en wat betekenen de enkele punten van verschil tegenover die kostbare en heerlijke erfenis, welke met het bloed onzer gemeenschappelijke Martelaren uit het Woord Gods is veroverd en door onze zelfde Vaderen ons ter bewaring en vermeerdering is nagelaten?

Gedenkende aan onze geestelijke eenheid in Christus Jezus, het Hoofd der Gemeente; lettende op die schatten en goederen, welke wij bezitten in gemeenschap met elkander; en ziende in het gebod dat de Heere in Zijn Woord ons voorhoudt, worden wij versterkt in de vastheid der hope, dat de Geest der liefde en des vredes ons ook tot eenigheid des geestes leiden zal. Wij hebben geen grotere schuld dan die der liefde tegenover elkander. Christus, ons gemeenschappelijk Hoofd, die ons kocht met Zijn bloed, gaf ons aan, bestemde ons voor elkaar. En nooit worden Satan de cere, der wereld, de vreugde verschaft, dat kinderen van denzelfden Vader en zonen van éénzeldde huis in nijd en twist hun krachten verteren, en smaadheid aandoen aan de éénheid, die, gelijk tusschen den Vader en den Zoon, alzo tusschen Hem en de Zijnen bestaat.

En hiermede, geliefde Broeders, dragen wij U en onszelven op aan de barmhartigheden van onzen grooten Hoogepriester, met de bede, dat Uwe en Onze Synode, één geworden uit twee, het Amen hooren late op het woord van Christus onzen Heere: Vader, Ik wil, dat zij allen één zijn, gelijk wij Gij in Mij en Ik in U.

De Synode der Christ. Geref. Kerk te Assen. Namens deszelve: W. H. GISPENS, Praesid. H. BEUKER, Vice-Praesid. W. DOORN, Eerste Scriba. J. WISTENHUIS, Tweede Scriba. Assen, 24 Aug. 1888.

BIJLAGE.

Besluit I.

De Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk, ofschoon niet willende verdedigen het Reglement van 1869, tegen welks inhoud ook binnen onzen kring ernstige bedenkingen bestaan;

overwegende, dat er verschillende bezwaren zijn, waarom zij niet voetstoots de erkenning der Christelijke Gereformeerde Kerk als één geheel van Kerken door de Regering kan prijsgenven;

daagt aan de eventueel te benoemen deputaten onzerzijds op, om die bezwaren met de deputaten der Voorloopige Synode te Utrecht te bespreken en te pogen om tot overeenstemming te komen, ten einde eene volgende Synode daarover dan nader oordeele.

Besluit II.

Overwegende, dat de Ned. Geref. Kerken in Belijdenis, Kerkenordening en Liturgie volkomen met ons overeenstemmen, zijn wij tot vereeniging met dero Kerken ten volle bereid, wanneer zij, wat dit eerste punt van behandelings betreft, slechts het navolgende verklaren: 1°. Dat zij (de Doleerenden) in gehoorzaamheid aan 's Heeren Woord en in overeenstemming met art. 27-29 onzer Belijdenis, met het Ned. Herv. Kerkgenootschap, zooals het sedert 1816 met zijne organisatie, besturen en reglementen bestaat, volkomen gebroken hebben.

2°. Dat zij de afscheiding van gemeind genootschap, zooals ze in 1834 plaats had, erkennen als geschied te zijn in gehoorzaamheid aan en in overeenstemming met Gods Woord,

en daarmede der Chr. Geref. Kerk het lichaam 3°. Dat zij ken inschrijven instemming en onderwerf loofd hebben 4°. Dat zij nemen, dan met de Syno 5°. Dat zij ganiseeren, Gemeente be raad en Gel Gereformeerde

De Synod beginsel voor eigene inziel hebbe.

Voor dit opneming waarvan ge dit stuk de vertolkt, of of wel, dat juist was, d gedachte pi dat deze ve

Wat in d aan het licl

Na de p werden we lei brieven stukken, di overwogen.

Voor zo stemmigen uiteraard d stoots aan.

Voor zo waardering geoorloofd, stukken te de Synode tieke interp A. of B. b aan Utrecht voorgelgd.

Daarom een korte r Ons wor der Assensz wetttigeoper maar slecht

Nu wete nomen is landsche Sy tige openba het meervo dit, bij de legt, eische

Toen der voorstel va in het enke dwong ze gewicht te hoe een ve een zetten andere opv tende.

Als de S zijn wettij hangt de v tenden zinl het begrip uitsluitend één volksve dit zeggen zijn de wett

Dan legt ligt er in. Lezen we dan vinden hij slechts Lichaaam Cl denkbaar a

En zoo k tige openba doeld zijn. Alleen d dit «uitsluit

Een twee brengen is Roesper, da Heraul een van Utrecht

Dit verat Ons dun om achtera voor te lich En ten Synode nat aan te sto al te ooc



ing bestreed, de Deputatie men aange- de vrijheid gestelde vijf- in zoo is het te kunnen van Andel, lock, W. H. Littooy en meerderheid om met de de aan dezen de vereen- en indien ling te ont-

ich niet ge- lag, die van met H.H. ouden, door instelling en in der ihans verd voorge- slag ook de van het Reg- der verdere sld. En of Reglement eer ernstige de Synode, reeds princin- zinning orzer

door onder- wee andere kke zaken ding waarin te staan tot Ned. Herv. len, die met wens de be- tusschen de e zij de op- t. Na lang- ode in deze lke wij met 1869 in de ver kennis de naar de n Uwerzijde en medege-

Uw voor- bben aange- bewegen, is loor U werd , waarin wij dan naar U den lande dat de wij- aenspreking, j zij voor de ene verlin- d, Broeders, e eenigszins n meer dan n weg heeft wil en met roederen en dt, kunnen zen die en- den tegen- t in vorige ljk is; en van verschil lke erfenis, schappelijke is veroverd er bewaring

ke eenheid Gemeente; enen, welke kander; en ere in Zijn versterkt in t der liefde id des gees- n grootere r elkander, Hoofd, die na aan, be- poit worde reude ver- i Vader en en twisting id aandoen den Vader en de

dragen wij artigheden uit de bede, worden uit woord van wil, dat zij en Ik in U. te Assen. lve: een. traser. Scriba, tede Scriba,

reformeerde ledigen het ahoud ook kigen be- bezwaren erkenning rk als één ering kan men depu- en met de te Utrecht ereenstem- gende Sy-

Kerken in ie volko- n wij tot le bereid, behande- verklaren: hoortzaam- reeststemi- denis, met zoals het saturen en en hebben, emeld ge- zzaamheid is Word,

en daarmede ook de plaatselijke gemeenten der Chr. Kerk als wettige openbaring van het lichaam Christi.  
3<sup>o</sup>. Dat zij niemand in hunne lidmaten-boeken inschrijven, dan alleen de zoodanigen, die instemming met de Gereformeerde leer betuigen, en onderwerping aan de kerkelijke tucht be- loofd hebben.  
4<sup>o</sup>. Dat zij geene attesten afgeven en aan- nemen, dan aan en van erkende kerken, die met de Synodale hiërarchie hebben gebroken.  
5<sup>o</sup>. Dat zij geene gemeenten meer zullen or- ganiseren, daar, waar reeds eene Chr. Ger. Gemeente bestaat, tenzij de plaatselijke Ker- raad en Gemeente van het Synodale- tot het Gereformeerde terrein overgaan.

### Besluit III.

De Synode oordeelt, dat in geen geval het beginsel worde prijsgegeven, dat de Kerk hare eigene inrichting tot opleiding harer leeraren hebbe.

Voor ditmaal bepalen we ons tot de opneming van dit goede, schoone stuk, waarvan gezegd mag, dat zoo metterdaad dit stuk de intentie der Assensche Synode vertolkt, ons oordeel haar onrecht deed, of wel, dat zoo ons oordeel in hoofdzaak juist was, de verzilvering van de ons toe- gedachte pil getuigt van een prijzlijk besef dat deze verzilvering niet overbodig was.

Wat in deze waarheid is, zal wel spoedig aan het licht treden.

Na de publicatie van ons vorig artikel werden we letterlijk overstromd met alle- lei brieven, inlichtingen en ingezonden stukken, die zeer ernstig door ons zullen overwogen worden.

Voor zooverre deze inlichtingen feiten, stemmings enz. betroffen, nemen we uiteraard de geveene rectificatiën voet- stoets aan.

Voor zooverre de echter bedoelingen en waardeeringen gelden, zij ons de opmerking geoorloofd, dat wij ons aan de stukken als stukken te houden hebben, en dat alleen de Synode van Assen zelve een authen- tieke interpretatie kan geven. De stem van A. of B. beslist niet voor den zin waarin aan Utrecht de genomen besluiten worden voorgelegd.

Daarom thans slechts op twee punten een korte repliek.

Ons wordt opgemerkt, dat het besluit der Assensche Synode niet spreekt van „de wettige openbaring van het lichaam Christi“, maar slechts van „wettige openbaring“.

Nu wete men, dat deze formule overge- nomen is uit de Instructie der Zuid-Hol- landsche Synode, en dat daar stond: „Wet- tige openbaring“, in het meervoud, gelijk het meervoud „de plaatselijke gemeenten“ dit, bij de opvatting, die men er nu in legt, eischte.

Toen derhalve de Synode van Assen, op voorstel van Beuker, dit „openbaring“ in het enkelvoud „openbaring“ veranderde, dwong ze den lezer aan deze verandering gewicht te hechten. En nu zien we niet in, hoe een verwerping van het meervoud en een zetten van het enkelvoud, hier een andere opvatting toelaat dan een uitslui- tende.

Als de Staten-Generaal verklaren: „Wij zijn wettige volksvertegenwoordiging“, hangt de vraag of dit al dan niet in uitslui- tenden zin bedoeld is al van de vraag, of het begrip „volksvertegenwoordiging“ zelt uitsluitend is dan niet. En omdat er maar één volksvertegenwoordiging zijn kan, staat dit zeggen dus volkomen gelijk met: „Wij zijn de wettige volksvertegenwoordiging.“

Dan legt men er dit niet in, maar het ligt er in.

Lezen we nu al wat Ds. Beuker schreef, dan vinden we onveranderlijk beweerd, dat hij slechts één wettige openbaring van het Lichaam Christi op dezelfde plaats en tijd denkbaar acht.

En zoo kon o. i. de uitdrukking: „Wet- tige openbaring“ uit zijn pen niet anders be- doeld zijn dan als de wettige openbaring.

Alleen de inlassing van „eene“ had dit „uitsluitend“ karakter kunnen wegnemen.

Een tweede punt dat we even ter sprake brengen is het beweren van N. J. E. in de *Roepst*, dat het Episcopalsch is, dat de *Heraut* een oordeel uitsprak, eer de Synode van Utrecht saamkwam.

Dit verstaan we niet.

Ons dunkt, de roeping der pers is niet om achteraan te komen, maar juist om voor te lichten.

En ten andere zijn én Deputaten én Synode natuurlijk volkomen vrij, om zich aan het oordeel van de *Heraut* niet met al te storen.

KUYPER.

Wat zal thans Dr. Van Ronkel doen?

Gelijk men zich herinnert, kon toch ook hij het niet langer aanzien, dat de Gere- formeerde „schutterij“, die in de Synodale Genootschapskerk was achtergebleven, zich een zoo vernederende rol liet welgevallen. Hij herinnerde zich de schoone dagen uit Maassland. Hij herdacht de liefde van het Gereformeerde volk te Jijst, dat zoo gaarne anders wilde, als het maar anders kon. Hij bracht zich te binnen met wat moed van den leeuwenvelp hij in Zutphen tegen de belagers der kerk van Christus had gestaan. Hij dacht weer aan zijn eerste optreden te Amsterdam, toen al met Synodaal was hem aangaapte als den herboren Israëliet, die kloek en manlijk als een Machabeër zou staan. En... dan... nu zoo in het stof te kruipen... neen, dat duldde zijn aard niet.

Moedig stond hij dan ook op.

In 1886 beging hij een kapitale fout, door te huilen met de wolven die Christus' kerk verdierven.

Maar heldhaftiger geest toog weer in hem. Neen, hij was wel achtergebleven, maar waarlijk niet om zich door de Irenischen te laten vertreden en te misbruiken als voetwisch.

Daar verschenen zijn brochures.

Eén, twee, een derde, een vierde. Als

de brandketten die uit een batterij elk- ander in het luchtruim achternaajzen, vlo- gen ze de kerk in.

Er kwam actie, er kwam ontwaken. Krayenbelt en Malcomesia uit Rotterdam werden onrustig in de conscientie, Felix en de Confessioneele Vereeniging te Utrecht wilden den ouden strijd hernieuwen. Heel een beweging zou op touw worden gezet. Wat vroeger misliep, zou nu doel treffen.

En Van Ronkel scherpte zijn pen; en Van Ronkel haalde zijn palet met de roerende tinten voor den dag; en Van Ronkel sloeg den vromen toon aan; en Van Ronkel las heel een rukker van het plantje „Captatio benevolentiae“ voor de Synode saam.

Maar nu zou het dan ook doorgaan.

Hij dreigde niet maar om te dreigen!

Drie puntjes waren zijn geheimnis.

Maar toch op het laatste kwam het er uit: Geef de Synode ons geen gehoor, dan zal ze de gevolgen zien.

Op ter Classis.

Daar als een eenig man storm geloopt.

Heel iets anders dan van Hoedemakers beweging, zou men nu van Van Ronkel zien.

Hartelijk hebben we ons in dit lucht- verschijsel verblijd.

Getrouw aan onzen stelregel, dat men niet ons behoef te volgen, mits men maar de gehoorzaamheid aan het Woord niet slapen laat; en van harte toegeveende dat verschillende methoden van Reformatie tot het ééne goede einddoel kunnen leiden, hebben we ongeveinsdlijk belangstelling in deze nieuwe actie betoond.

We onthielden daarom onze critiek niet, en spraken het uit, dat Dr. Van Ronkel zich door tweeërlei verzwakte: 1<sup>o</sup>, doordat hij geen schuld beleed over zijn huilen met de wolven en het bijten der schapen in 1886; en 2<sup>o</sup>, doordien hij de Synode toe- sprak op een toon, die zijner onwaardig was. Maar deze critiek raakte het beginsel niet; ze gold alleen de meerdere of mindere morele kracht waarmee Dr. Van Ronkel zijn actie kon doorzetten.

Toch spraken we reeds aanstonds onzen twijfel uit, of zijn woord, dat deels te ge- maniereerd, deels te weinig toonde wat hij wilde, wel genoegzaam weerklinkt op de Classen zou vinden.

En zoo kwam het dan ook uit.

Zelfs te Utrecht moest Felix de vlag strijken, en in Leiden kreeg Dr. Van Ronkel zijn voorstel mee naar huis terug.

Van een aanloop der Classen op de Synode viel dus geen sprake.

Integendeel, de Classen, ook de meest conservatieve, hadden het niet gewild.

Vandaar dat de Synode er den spot mee dreef.

Wat wilden deze „aemachtige Joden“?

Men zou hun dit „veel geblaas en weinig wols“ wel afleeren; en driestweg sprak men het uit: Neen, een kerkvergadering met de kerkleer in overeenstemming willen we niet.

Van Ronkels voorstel is dus afgewezen, zoo boud en stout, zoo kras en brutaal, als zich maar immer denken laat.

Met de kous op den kop zendt de Syno- de hem naar huis.

Zelfs van een goed woord, dat de pijn stillen kon, is geen sprake.

Schier op minachtenden toon en half hem uitlachend, trekt de Synode zich in hooghartige zelfgenoegzaamheid terug.

Daarom herhalen we onze vraag: Wat zal Dr. Van Ronkel thans doen?

Zwijgt hij na dit *kech*, dan is het uit, en ligt hij voorgoed als een ontverderde, uitgeplukte adelaar in zijn machteloosheid neder.

Bepaalt hij zich tot nieuwe protesten en vlugschriften, dan mist hij voortaan het oor van het kerkelijk publiek, dat geen tijd heeft, om op schoten in de lucht te letten.

Het eenige wat hem als man van wils- kracht en beginsel kan handhaven, is der- halve, dat hij den strijd in het kerkelijk organisme zelf aanbindt, en in dienzelven kerkeraad van Leiden, dien hij nu jarenlang van actie terughield en chlorofomiseerde, van toon verwisselt en een actie inzet.

Doch dan vreezen we, dat de Hiërarchie zeer korte metten met hem maken zal, en dat zijn banvonniss gereed ligt.

Doch hoe dit zij, de drie puntjes uit zijn eerste brochure eischen thans een vertolking in de werkelijkheid.

Er moet thans blijken, of deze „drie puntjes“ aanduiding waren van een drie- werf diepe rust, die op de eerste vleug van actie volgen zou; of wel dat ze in geheimschrift een verwezen voornemen des harten verborgen, om met mannenmoed en Christelijke vastberadenheid op te staan voor de ere onzes Gods.

Moge hij in die keuze niet ondergaan, maar zijn kracht herwinnen.

Wat we reeds in Mei 1886 schreven blijkt al meer waar te zijn: De Hiërarchie drukt loodswaar op de karakters.

Neen, voorwaar, ze zijn nog niet allen zedelijk gevallen de mannenbroeders, die de Bediening van het Woord onder het tegenwoordig schrikbewind voortzetten.

Mee door allerlei ongeschikte handeling van velen die in dolantie gingen, is het slechts aanzeling die hen omstrikte, vreeze die hen omving.

Maar wat de meesten hunner, dat bij dag, in hun eigen conscientie klagen, is dat ze zelf voelen hoe de ontzenuwing van kracht bij hen voortgaat en de moed hun steeds dieper ontzinkt.

Vroeger, toen wij allen nog met hen in het gelid stonden, was het mee getuigen en meestrijden zooveel lichter.

Er waren er altoos die vooropgingen, en de Hiërarchie trad veel besluiteloozer en bedeesder op.

Men kon ten minste nog getuigen, nog protesteerden, nog een eerste poging tot verzet wagen, zonder aanstonds de ker- kelijke politie in huis te hebben.

Maar die milde dagen hebben thans uit.

In de ministeries, in de ringen, op de classen waar ze ool: komen, is het of hun thans een slot op den mond ligt. De hiërarchische ambigenooten hebben den hoogsten toon en doen hun telkens de half- slachtigheid van hun positie, soms krenkend, gevoelen.

Ze staan verlaten en eenzaam. Hun ba- nier wappert niet meer, maar ligt opgerold en weggeborgen.

De klaren blaast zijn moedgeveenden en besielenden toon niet meer.

Nu, ja, ze prediken nog, ze catechiseren nog, en zij stil bezoek kunnen ze hun hart nog eens luchten, maar het is geen positie meer.

Daarom deed het velen hunner zoo goed, toen Van Ronkel optrad.

Toen hadden ze weer een tolk, een tri- buun, een woordvoerder, een hoofd.

Er leefde weer hope.

Maar moesten ze het smadelijke zien ge- beuren, dat thans ook Van Ronkel moede- loos het hoofd op de borst liet zijgen, en zich terugtrok in de tente der onaandoen- lijkheid, dan zou de slag des te zwaarder, en hun lijden, hun zielelijden voor de toe- komst, ongeneeslijk worden.

Ook dat mag Dr. Van Ronkel wel be- denken.

Wie optreedt, laadt verantwoordelijk- heid op zich ook voor het zieleleven en de zedelijke verantwoordelijkheid van anderen.

Hij kan er nog velen redden van den moreelen ondergang op kerkelijk gebied. Maar hij kan ook een verderver van veler karakter worden.

Zij zijn keuze tot Godes eer!

De vraag of men over de verevening van mogelijke brandschade zich vooraf met andere belanghebbenden verstaan mag, heeft de *Heraut* in bevestigenden zin beant- woord, en we belooften dit oordeel toe te lichten.

Hier toe gaan we thans over.

En dan beginnen we al aanstonds met een scherp protest tegen het slecht geko- zen woord „verzekering“, dat ten deze in zwang kwam. Dit woord toch maakt allich- den indruk alsof de mensch, in eigen zelf- genoegzaamheid, waande door zulk een maatregel zijn lot in eigen hand te nemen.

En zoo verstaan we dan ook zeer wel, hoe min nadenkende bijbellezers tegen dezen verkeerden naam Job 12: 6 inriepen, en vroegen of in de woorden: „die God ter- gen, hebben verzekeerdheden“, niet een oor- deel over alle assurantie lag.

Nu is deze plaats stellig verkeerd bijge- bracht. Immers, in Job 12: 6 beteekenen deze woorden, dat de man die God vreest, zo- als Job, soms in schrikkelijke onrust gejaagd wordt, en dat daarentegen vele lieden die God tergen nochtans een gerust en verzeerd leven hebben. Maar deze fout der onna- denkendheid, waarvoor lezing van onze kante- tekening reeds kan bewaard hebben, nu daargelaten, zoo heeft niettemin het pro- test tegen dezen hooghartigen naam onze volle instemming. Wie waant zich te kun- nen verzekeren tegen Gods slaande hand, komt geestelijk om in zijn hoovaardij.

Maar uit dien verkeerden naam volgt nog niet dat de zaak slecht is.

Van de veertig zeeschepen vergaat er 'sjaars in den regel één. Denk ik mij nu een reeder die veertig zulke schepen bezit, dan schrijft deze jaarlijks één schip als schadepost af. Maar nu sterft deze man, en laat zijn veertig schepen aan zijn vier zoons achter. Elk van hen krijgt er tien.

Wat zou er nu in steken, zoo deze zoons tot elkander zeiden: „Op tien schepen kan het verlies van één schip niet geleden wor- den. Laat ons dus als goede broeders dezen schadepost saam blijven dragen. Wie dan het verlies van een schip treft, die beurt de gelden.“

Niet waar, hier zou niemand iets ver- keerds in vinden. Integendeel, ieder des- kundige zou den broederlijken zin en het voorzichtige beleid dezer jongelieden loven.

Doch stel nu, er zijn duizend men- schen, die elk een huis bezitten, ter waarde van f 15,000. Nu leert wederom de ondervinding, dat er op de duizend huizen 'sjaars ongeveer twee door brand zooged als vernield worden. Als nu deze duizend eigenaars van huizen bij elkaar komen en zeggen: „Lieve vrienden, laat ons gemeenschappelijke zaak maken. Als een van ons plotseling een verlies van f 15,000 treft, smijdt dit er te diep in. Maar als we allen saam deze jaarlijkse schade onder elkander omslaan, dan is het een som die ieder kan dragen. Laat ons der- halve afspreken, als goede trouwe mannen, dat we, zoo er een of meer huizen af- branden, daar den getroffen niet voor laten zitten, maar dat we alsdan allen saam ons duizendste part daarin dragen zullen.“

En wederom vragen we, wat ter wereld kan daarin steken? Of zou men niet vrij zijn, met anderen af te spreken, dat men een eventueel invalende schade en verlies saam dragen zal?

Welnu, een onderlinge brandwaarborg- maatschappij is niets ter wereld anders, dan de toepassing van ditzelfde beginsel, de verwezenlijking van ditzelfde denkbeeld. Reden waarom het ons voorkomt, dat op Christelijk standpunt de onderlinge waar-

borgmaatschappijen steeds de meeste aan- beveling verdienen.

Zulk een maatschappij toch is niets hoe- genaamd anders dan eene vereeniging van burgers die gebouwde eigendommen bezit- ten, en die door tusschenkomst van direc- teuren elkaar onderling de belofte geven, om, valt er brandschade, die pondsponds- gewijs te zullen bijpassen.

Dit nu staat, naar Gods Woord, den mensch vrij. Hij is vrij om zaken te drij- ven, en zich voor het drijven van zaken of voor het beheer van zijn goed met an- deren te verbinden. Hij mag zich als han- delaar verbinden, om kapitaal bij kapitaal te voegen, en saam de winst te deelen. En dus ook, om bezitting bij bezitting te voegen en saam de schade te dragen.

In zooverre is hier dus niet het aller- geringste op aan te merken.

Wel stemmen we toe, dat ook in deze zaak zich de zonde mengt, en dat ook deze zaak voor meer dan één een valstrik der verleiding is geworden, om zorgeloos met vuur en licht om te gaan, en soms zelfs om opzettelijk brand te stichten; maar hoe scherp men zulk een handelwijze ook ver- oordeele, nooit heft het misbruik eener zaak haar wettig gebruik op.

Heel de beurs, alle handel en nering, alle eigendom en bezit van goed, strekt dagelijks tot verleiding en verzoeking en slaapt mee in allerlei kwade, zeer zon- dige en schuldige praktijken. En toch is het deswege nooit iemand in den zin ge- komen, om uit dien hoofde alle handel en nering te verbieden. Ook kan het men- schelijke leven er eenvoudig niet buiten. Het is er van Godswege op aangelegd.

Wel vloet er dus uit voort, dat de pre- diking des Woords ook tegen deze zonde te strijden heeft, en dat het zesde gebod hier zijn toepassing vindt; en ook dat een legelijke bewaande genade heeft af te smeecken, om ook ten deze niet in een strik des duivels te vallen; maar dat deswege onderlinge afspraak tot een gemeenschap- pelijk dragen van gevallen brandschade, met het recht Gods of de liefde in strijd zou zijn, volgt er geenszins uit. In de zaak zelve is niets berispeijls.

Zelfs zouden we niet gaarne zeggen, dat de maatschappijen met vaste premie *per se* te veroordeelen zijn. Zedelijk staan ze o. i. lager dan de onderlinge maatschappijen en ze geven meer aanleiding tot het inkruip- ren van misbruiken bij de directie. Toch is de gedachte die ze ontstaan deed, op zich zelf niet afkeurenswaard. Immers, als men niet met duizend maar met tien duizend deelgenooten saamwerkt, leert de on- dervinding dat de som die gemeenschap- pelijk per jaar aan brandschade wordt ge- leden, bijna altoos even hoog loopt. En heeft men voor zijn pand nu een reeks van jaren betaald f 19,70, f 20,30, f 19,80, f 20,70, f 19,50, f 20,50 enz., dus altoos omme en bij de f 20, dan is het enkel een vereen- voudiging van administratie, zoo men zegt: „Laat ons dan eenvoudig elk jaar f 20 be- talen. Dan schiet er het eene jaar een kleinigheid over, en haalt men hiermee het kleine tekort van een volgend jaar in.“ Waarbij het eenige kwaad is, dat er op die wijs soms een overschot komt, waarop directieuren azen, en er alzo een soort speculatie ontstaat, die het gevaar voor misbruik kan verhoogen.

Vooraf voor stichtingen, kerkelijke ge- meenten enz. achten we het deelnemen in zulk een onderling accord dan ook ge- boden en plichtmatig. Immers juist zulke stichtingen en kerken zijn *onvrij*. Een particu- lier kan nog zeggen: „Ik wil geen ge- bouwde eigendommen hebben, omdat ik de risico van brand niet loopen kan.“ Maar dat kan een kerk niet zeggen. Ze heeft nu eenmaal eigendom noodig. Ze kan er niet buiten. Ze moet een plaatse van samen- komst hebben. Doch nu volgt hier dan ook uit, dat de beheerders van zulk goed, niet voor hun eigen huis, maar voor het huis der gemeente te waken hebben, dat niet hun maar der gemeente, nu en in het nageslacht, toebehoort. En daar het hun nu op is gelegd, om voor dit bezit der ge- meente zoo te waken, dat deze geen schade lijde, zouden wij het onverantwoord achten, indien men verzuimde van de aangeboden gelegenheid tot accord gebruik te maken, en de gemeente er aan blootstelde, dat zij ten gevolge van dit verzuim, van haar kerk- gebouw ontbloot wierd.

De godgeleerde vraag naar de verhouding waarin de Christen zich geplaatst vindt tegenover mogelijke rampen die hem overkomen kunnen, komt dus bij heel deze kwestie niet eenmaal in aanmerking. Over- mits echter velen er ook die quaestie bij- brengen, zijn we bereid ook daarover een volgend maal ons oordeel te zeggen.

Niemand, die als beheerder van kerkelijk goed, nog verzuimde accord te sluiten, zoude hier echter op, om onverwijd zijn verzuim in te halen.

Vergeet niet, brand kan ook aan uw kerk of lokaal elken dag en elken nacht overkomen.

KUYPER.

Officieele berichten uit de Ned. Geref. Kerken.

Aan de Nederl. Geref. kerken.

Namens de Synode der Christelijk Geref. kerk, vergaderd te Assen, werd aan den ondergeteekende toegezonden een schrijven der Synode aan de voorloopige Synode der Nederl. Geref. kerken, vergaderd te Utrecht, met ver- zoek, dit schrijven te stellen in handen der deputaten in zake de kerkelijke hereniging met de Christelijke Gereformeerden.

Aan dit verzoek werd door mij voldaan.

Tevens werd mij namens genoemde Synode, te Assen vergaderd, een honderdtal afdrucken van bovengenoemd schrijven met bijlage toe-

gezonden, met verzoek een exemplaar daarvan te zenden aan de leden der voorloopige Synode te Utrecht.

Aan dit laatste verzoek werd door mij vol- daan in dezen zin, dat door mij een afdruk werd toegezonden aan allen, die door de classale vergaderingen naar de voorloopige Synode gedeputeerd zijn, benevens aan hunne secundi, en aan de heeren, die als adviseurs de vergaderingen der voorloopige Synode van 25-29 Juni l.l. hebben bijgewoond.

J. C. SIKKEL.

Hijlaard, 4 Sept. 1888.

HIJLAARD. Was het voor onze gemeente een pijnlijk bericht, dat onze herder en leeraar Ds. J. C. Sikkel het beroep naar 's-Graven- hage aangenomen had, — wij werden eenigszins getroust door zijn mededeeling, dat hij, al- vorens te vertrekken, het beroepingswerk wenschte te leiden, opdat deze gemeente bij zijn vertrek weldra weer van een dienaar des Woords mocht voorzien zijn.

De heeren candidaten D. J. B. Wijers en H. R. Nieborg traden daarom voor deze gemeente op, en wij mochten den Heere prijzen, die zoodanige goede vruchten aan de Vrije Universiteit schonk.

Zonder aarzeling werden dan ook deze twee geschikte kandidaten op het tweetal geplaatst, en daarna de heer Wijers beroepen.

Deze beroeping is van gewicht voor deze gemeente en voor de kerk van 's-Gravenhage, die op de komst van haren leeraar wacht.

Blijk het, dat de Heere onze Koning ons regeert, en dat Hij in onzen nood ons te hulpe komt, door te bewerken, dat de heer Wijers het beroep herwaarts aanneemt.

Nog altijd is verzuimd te melden door den kerkeraad der Nederl. Geref. kerk te Wijckel, dat hij op den 28sten Juli door den consulat Ds. M. Brouwer, bedienaar des Woords te Lemmer, in het ambt werd bevestigd en daarop in zijn eerste vergadering voor geheel zijn kerk den hand verbrak, die haar totnu toe bond aan de organisatie van 1862 en terug- keerde tot de kerkenorde van 1669. En hier- van is kennis gegeven aan Z. M. den Koning en aan den burgemeester en de kerkvoogden. Door dezen bericht de kerkeraad aan de Ned. Geref. kerken, dat zij wenscht in gemeenschap te treden met die kerken, welke instemmen met de 37 Artikelen des Geloofs, den Cate- chismus en de vijf artikelen tegen de Remon- stranten, in gebondenheid aan Gods Woord.

Ons aanbevelende in de voorbode der kerken.

De Kerkeraad voornemd, S. J. HOLLANDER, Praeses.

H. R. BOUWSTRA, Scriba.

Wijckel, 3 Sept. 1888.

Zondag 2 September jl. werd de Eerw. heer P. J. Wijminga door Prof. Dr. A. Kuyper alhier in den dienst des Woords bevestigd, nadat Zijn Hooghe. vooraf de verhouding van leeraar en gemeente had uiteengezet volgens Matth. 24: 45-51.

Bij zijne intride des namiddags nam de bevestiging tot tekst 1 Cor. 1: 23, 24.

Namens den kerkeraad, P. J. WIJMINGA, Praeses.

Lollum, 5 September 1888.

Woensdag 29 Augustus vergaderde de clas- sis Amersfoort.

De kerk van Nichtevecht alleen was niet vertegenwoordigd.

Ds. Bouman werd tot Praeses, Ds. Adriaanse tot Scriba gekozen. Tot classieke deputaten werden gekozen Dr. van Goot en de ouder- ling De vaal Maleijt. Tot een regeling van de vacaturbenoemen kon men om eigenaardige bezwaren niet komen. Door de classis werd de noodzakelijkheid ingesproken om voorloopig éen oetenaar aan te stellen ter voorbereiding in den nood van de prediking des Woords in de vacante kerken. Één dienaar des Woords en twee ouderlingen werden be- noemd om in de volgende classisvergadering een ontwerp ter tafel te brengen, hoe de werk- zaamheden van den Classis oetenaar te regelen en de gelden voor zijne bezoldiging te vinden. Ook werd door de classis besloten, dat na 1 Januari 1889 niemand in de kerken der classis zal mogen optreden, tenzij kerkelijk onderzocht. Voorts werd nog in behande- ling genomen het huishoudelijk reglement, dat echter nog niet is afgehandeld. Als roepende kerk voor de volgende vergadering is aange- wezen de kerk van Soest.

L. ADRIAANSE Scriba

De Provinciale Diaconale vergadering voor Gelderland zal d. v. gehouden worden te Arn- hem op 17 October a. s. in de Oost-kerk:

Punte van bespreking: a. Gesticht voor idioten.

b. Werkverschaffing aan gebrekkige armen.

Diaconieën der Ned. Ger. kerken in de pro- vincie Gelderland worden uitgenoodigd, zich op deze vergadering door een of meer afgevaardigden te doen vertegenwoordigen.

andere onderwerpen voor de agenda in te zenden vóór 25 Sept. e. k. bij den secretaris der regeringscommissie

J. TEN CATE.

Ingevolge opdracht der voorloopige Syno- de van Nederl. Geref. kerken, bijeen- gekomen te Utrecht den 28sten Juni 1888, bren- gen de ondergeteekenden onder de aandacht der kerken, dat in de *Heraut*, onder de rubriek *Officieele berichten uit de Nederl. Geref. kerken*, behooren te worden ingezonden alle kerkelijke berichten, die voor het gemeenschappelijk leven onder kerken van belang zijn; namelijk: alles wat op kerkelijke *beroepingen* en <